

AQUINÓI SZENT TAMÁS:

AZ URALKODÓRÓL

Vizsgáljuk meg, milyen magas hely vár a mennyei boldogságban azokra, akik méltóan és dicsőségesen töltik be uralkodói tisztségükből adódó kötelességeiket. Ha a mennyei boldogság az erény jutalma, természetes, hogy magasabb erény magasabb fokú boldogságot érdemel. Nos, az az erény, mely lehetővé teszi valakinek, hogy önmagával egyidejűleg másokat is vezessen, kiváló erény, annál kiválóbb, minél több embert irányít; így, a fizikai világban, egy ember annál erősebb, minél több embert tud legyőzni vagy minél nagyobb súlyt tud felemelni. Egy család vezetéséhez nagyobb erényre van szükség mint az egyén vezetéséhez; egy város vagy birodalom vezetése sokkal nagyobb erényt követel meg, mint egy család vezetése. A királyi tisztségek jó gyakorlása kiváló erény műve: ezért kiváló jutalmat érdemel az eljövendő mennyei boldogságban.

Akik a mesterségekben és tisztségekben jól irányítják a többiek tevékenységét, több dicséretet érdemelnek, mint azok, akik jól cselekednek egy idegen irányítás hatása alatt. Így, a gondolkodás világában, hasonlítsuk össze a tanárt, aki közli másokkal az igazságot, a hallgatóval, aki egyszerűen be tudja fogadni a más által nyújtott tanítást: a tanár feladata értékeesebb. Az építész, aki a ház tervének szerzője, jobban fizetik a munkásnál, aki kezének munkájával valósítja meg az építész tervét. Háborúban a győzelemből nagyobb dicsőséget érdemel a vezér okossága, mint a katona bátorsága. A jó tettekhez viszonyítva, melyet az egyéneknek véghez kell vinniök, az államfő ugyanazt a szerepet tölti be, mint a tanár a tanításban, az építész az építésben, a hadvezér a háborúban. Következésképpen, a király, aki jól kormányozta alattvalóit, nagyobb jutalmat érdemel majd, mint az alattvalók, akik jól viselkednek a király vezetése alatt.

Ha igaz az, hogy az erény sajátos hatása abban mutatkozik, hogy jóvá teszi az emberi cselekedetet, akkor minél nagyobb lesz az erényből származó jó, annál nagyobb maga az erény is. Egy sokaság java nagyobb és istenesebb, mint egy emberé; ezért engedhető meg — bizonyos körülmények között — egy ember szerencsétlensége, ha a sokaság javát szolgálja; így, a közrend biztosításának érdekében kivégzik a rablógyilkost, és maga Isten is csak azért engedi meg a rosszat, hogy a világ hasznának és szépségének javára szolgáljon. A király feladata, hogy minden igyekezetével előmozdítsa a sokaság javát; így tehát az a király, aki jól kormányzott, nagyobb jutalmat érdemel, mint az az alattvaló, aki jól viselkedett.

Ez még világosabb lesz, ha közelebről vizsgáljuk meg a kérdést. Ha egy magánember segítségére jön a szűkölködőnek, lecsillapítja az egyenlenségeket, kiszabadítja az elnyomó kezéből az elnyomottat, vagy bármiként segít tetteivel és tanácsaival valaki máson, az emberek megbecsülését érdemli ki és majd Isten is megjutalmazza. Mennyivel inkább megérdemli az a férfi, hogy az emberek dicsérjék és Isten megjutalmazza, aki egy egész tartomány békéjét biztosítja, elnyomja az erőszakot, megőrzi az igazságosságot, és törvényei a parancsai segítségével rendet tart az emberek cselekedeteiben! A királyi erény nagysága még jobban kitűnik, ha figyelembe vesszük, hogy ez az erény az isteni hasonlatosság bélyegét viseli magán: mert azt cselekszi a birodalomban, amit Isten a világban; ezért nevezi az *Exodus* (22) isteneknek a nép bírját. Egy lény annál kedvesebb Isten előtt, minél jobban utánozza Őt; ezért tanácsolja az Apostol: *Legyetek Isten utánzó; mint-hogy szeretett gyermekei vágytok*. A bölcs szava szerint minden élő szereti a hozzá hasonlót, az ok és az okozat között fennálló hasonlóság következtében: ebből következik, hogy a jó uralkodók határtalanul kedvesek Isten előtt és kiváló jogcímük van arra, hogy Általa megjutalmaztassanak.

Másrészt Szent Gergely szavai szerint, *a tenger viharai a lélek viharainak jelképei. Nyugodt tengeren a gyakorlatlan kormányos is el tudja vezetni a hajót; de ha a tengert a vihar hullámai háborítják, a legjobb tengerész is elveszti önműralkodását; így, az, aki becsületesen él az egyéni sors békéjében, gyakran elveszti erényét a hatalom gondjai közepette*. Amint azt Szent Ágoston mondja, az uralkodók nagyon nehezen tudják elkerülni a gögőt és ritkán akarnak emlékezni arra, hogy ők is emberek a hízelgők és magasztalók között, és azok hódolata között, akik földig hajolnak előttük. A *Prédikátor könyvében* meg van írva: *Boldog az az ember, aki nem futott az arany után, nem helyezi reményességét a gazdagság bőségébe; aki megsérthetné (büntetlenül) a törvényt és nem sértette azt meg, rosszat tehetne és nem tett semmi rosszat*; erénye kiállta a próbát, hűségesebbnek mutatkozott. Bias maximája szerint a hatalom mutatja meg legjobban, mit ér egy ember. Sokan vétettek az erkölcs ellen, amikor hatalomra jutottak, olyanok is, akik erkölcsösöknek látszottak, amíg szerény sorsban éltek. Ha tehát a fejedelmek csak nagy nehézségek árán tudják a jót követni, méltó, hogy nagyobb jutalomban részesüljenek; s ha emberi gyöngeségből néha vétkeznek is, az emberek szemében jobban menthetők és Isten könnyebben bocsát meg nekik, természetesen csak akkor, ha — amint azt Szent Ágoston mondja — nem feledkeznek meg arról, hogy bűneikért az alázatosság, az ima és a bűnbánat áldozatát ajánlják fel az igaz Istennek. Említsük meg Achabnak, Izrael királyának példáját: nagy bűnös volt, de Isten így szólt Illéshez: *Mivelhogy miattam megalázkodott, napjai nem lesznek átkozottak*. (Kir., III. 21.)

Nemcsak az ész sugallja nekünk, hogy rendkívüli jutalom vár a jó uralkodókra, de az isteni bizonyosság is megerősíti ezt. Zakariás könyvében (12) olvasható, hogy a mennyei boldogság ama napján, amikor Isten majd szót emel Jeruzsálem lakóinak az érdekében, vagyis az örök béke szemléletében fognak élni; mások Dávid házához hasonló házakban fognak élni, ami azt jelenti, hogy a királyok Krisztussal lesznek és vele együtt uralkodnak majd, mint tagok a fejjel. De Dávid háza olyan lesz, mint az Isten háza: Dávid Isten szerepét töltötte be népe előtt, amikor azt hűségesen kormányozta, a jutalom órájában egészen közel lesz az Istenhez. Mindezt már a pogányok is sejtették, amikor azt hitték, hogy az uralkodók és azok megmentői istenekké alakulnak át.

Just Béla fordítása.

ROZVÁNYI VILMOS :

ÉN

Alacsony sorból futni:
kell hozzá sokat tudni!
Azt, hogy szeretni nem tud
aki nem szép, vagy nem rút.
Olcsón szeret a szépség,
olcsóbb a rút merészség.
Ha szép vagyok, szeretlek,
ha rút vagy is szeretlek.
Ha rút vagyok, imádlak
s testvéremül kívánlak.

De tudsz s tudok rút lenni?
Emberséget letenni?
Óh, soha, soha, társam!
Utálok esonthús vázám.
Csak szebb énem imádom:
élek, ha lelke látom,
élek, ha lelked látom
s a Lelket megkívánom.

Mindent, s mindenkit bennem
kellene énekelnem.
Ám isten vagyok-é, hogy
ennyi milliomm légyott
szívemben elérhetne?
Bizonytal nem... A kedve
Istennek nemcsak egyben,
él millió szívekben.

ÉN?... Legfeljebb, ha hang tán
vagyok a vad rivaldán!